POKROK ZÁPADU.

Týdenník politický, poučný a zábavný

pro

ČECHOSLOVANY AMERICKÉ,

podávající nejnovější zprávy nejen z celého světa, ale zvláště ze Velikého Západu Amerického.
Vychází každé úterý v OMAHA, NEB.

VYDAVATEL A MAJITEL:
EDW. ROSEWATER.
REDAKTOR:
JAN ROSICKÝ.

Předplatné na list obnáší i s poštovní zásilkou

$2.20 na rok, **$1.10** na půl roku, a **55** centů na čtvrt roku.

☞ Zasílání DO EVROPY **$3.00** ročně.

☞ Poštovné platí vydavatelstvo samo.

☞ Oznámky v „Pokroku Západu" čítají se všechny cené a zároveň spolky platí za své oznámky polovičaní ceny.

☞ DOPISY se všech stran milerádi přijímáme, avšak se oděrnou uveřejňovati takové, které obsahují osobní útoky neb urážky, an zákon novinářský nám toho nedovoluje, ani na odpovědnost dopisovatele.

☞ Zásilky peněz nechť dějí se na poštovní poukázky, anebo v listech registrovaných, aby bylo jich dodání nám jisté, neb nemáli se za peníze v jednodušším listu zaslané ručiti. Veškeré obdržené peníze budeme v čísle vždy následujícím kvitovati.

Nadále dopisů a peněžních zásilek buď:

„Pokrok Západu"
Omaha, Neb.

Omaha. Neb. 11. dubna 1876.

Vychování ženy k práci.

Podařilo se již duchu časovému překonati sílu předsudků tak, že se uznává nutnost průmyslového vychování ženského pohlaví, a že se stala otázka tato otázkou společenskou a národohospodářskou. —

„A odkud vyplývá nutnost, aby žena k práci vychována byla?" . . . „Což neposkytuje ženštinám domácnost dosti práce a vděčného všestranného zaměstnání?" . . . „K čemu nám třeba novot?" Tak a podobně ozývá se mnohý hlas v širších kruzích a nejen mužové, nýbrž i ženy odsuzují každou novou myšlénku, každé upřímné slovo, které se pronese ve prospěch ženského pohlaví, aniž by byli prvé zkoumali jeho prospěšnost, či závadnost. — Jest-tť to bohužel velmi smutný, ale jasnými číslicemi zjištěný úkaz, že velkému počtu ženštin nebývá popláno dosáhnouti štěstí manželského a blahobytu rodinného.

Jestiť to společenská choroba, která hlodá jako žíravý červ na blahobytu národním, děsný zjev na obzoru společenského života, který ponejvíce hrozí záhubou střednímu stavu; jedním slovem, jest to velké, ale již neodvratné zlo nynějšího věku. — Nevyvinulť se úkaz ten teprv v době novější; jest to hřích věku zašlého, a černé, těžké mraky, které hrozí zhoubnou bouří, stahovaly se již dlouho znenáhla nad hlavami našimi. — Naskytl se pokobný úkaz již po vícekráte v dějinách člověčenstva, že žena se octla v podobném nemravném poměru vzhledem k účelům, k nimž ji byla určila vůle Stvořitelova a vzhledem k lidské společnosti, ale povždy provázely úkaz ten zvláštní přechodní doby převratův historických, národních a politických.

Čelí zajisté proti všem přírodním zákonům, aby žena dobývala si chleba vezdejšího prací svou, aby se vrhla v proud výdělkářství a setřela takto veškerou poesii s něžné své bytosti v zápasu se všední prósou, k níž ji třeba síly mužné; avšak zlo je zde a nemožno o něm pomlčeti tomu, kdo věrně sleduje vývoj života národního a společenského. — Jest povinností společnosti lidské, aby alespoň zmírnila nezbytné zlo, není-li s to, aby je potlačila a do kořene vyvrátila.

Uznaná nutnost přiměřenějšího vychování žen k práci, vedla již jiné národy nejen k přemítání o důležitosti předmětu, nýbrž i k činům v oboru tom.

Hledíme-li nepředpojatě a nestranně na věc se stanoviska činnosti lidského, vidíme ve snaze po zdokonalení způsobu, jakým by se dívky vychovávaly ve vlasti naší, jen přirozený vývin a postup u vzdělání a pokroku národa.

Či má žena bloudit ustavičně jen ve tmách, kdežto muž se vznáší v oslňující záři, jíž mu byl rozžehl duch osvěty? Či má žena zanedbávat úplně síly ducha i těla, a má zaujímat stále pohodlné stanovisko své v jednotvárné dolině, kdežto muž byl zatím dostihl vrcholu hory, s níž může rozhlédnout se po celém obzoru a pozírat v rozkošné krajiny? . . . Tu a tam vyšinula se některá žena z úzkého svého oboru v širší kruh působení, a proslula i ve [illegible] i v umění. — S hrdostí a [illegible] pozírali jsme a vždy bu[illegible]ozírat k takovým veldu[illegible] honosíme se jmeny žen[illegible] řadách spisovatelů, bá[illegible]mělec hudebních i výtvar[illegible]ch; avšak to byl povždy jen [illegible] kter[illegible] nedbaje ni zvyků, [illegible]sudků, klestil si dráhu k [illegible]konalosti. — Božská ji[illegible]ění a nadšení neptá se, [illegible]dle ženy, či muže, v je[illegible]nitra nalezla útulek; ona se snese s nebes výše, aby oblažila srdce a mysli lidských tvorů. Těm kterým ženám vydobyl genius samostatné činnosti; lidská společnost neusnadňovala jim nikdy vývoje ducha, ano spíše utlačovala každý vznik i snažení jejich. — Umělkyní neb spisovatelkou nemůže se státi každá ženština; proč by ale nemohly jiné ženy jimž není popřán dar nadšenosti, věnovati se práci přiměřené jejich duševním i tělesným silám, jež by nebyla na újmu citu ženskosti?! Či postrádá žena veškeré způsobilosti k výživě? — Způsobilosti má v dostatečné míře, ale schází jí návod k práci a zároveň nejvíce povinnost a veřejné právo práce. —

Pomýšlenoť již na ten i onen zdroj výživy, avšak po tu dobu není upravené pravé cesty, po níž jest kráčeti našemu pokolení, aby dostačilo a vyhovělo jednak osvětě a pokročilé vzdělanosti doby naší, jinak v úloze své v člověčenstvu. —

Naše ženštiny bloudí u větší části ustavičně ve tmách; hlavu naplněnou majíce planou učeností, kterou ani nedovedou vtěsnat v úzký obor svého smýšlení, neumějí a neznají přece tolik, aby jinak zabezpečila samostatnou neodvislost, bez níž ani není možno, aby vyvinuly veškeré své cnoty a dary ducha.

Rozřešení této předúležité otázky jest závažným činem nynější doby, a zasahuje mocně v osudy nejen jednotlivců a rodin, nýbrž i v osudy lidstva, neb jesti nepopiratelnou pravdou, že vychování mládeže jest základem buď velikosti, buď úpadku národův.—

Vychování ženské mládeže nedospělo u nás ani ve škole, ani v domácnosti ještě k té dokonalosti a výši, jaké vyžaduje budoucí povolání naše v člověčenstvu a lidské společnosti.

A jaká to krásná a vděčná úloha vychovávati v souladném souzvuku ducha a tělo?!

Soulad takový nenalezáme ale u vychování ženské mládeže! Nižší třídy vychovávají své dcery pouze ku práci hmotné, dělnické, a snaží se, aby tělo jejich záhy se otužilo k těžkým a namáhavým pracím.

Vychování děvčat středních tříd směřuje výhradně k tomu, aby se vycvičily důkladně ve všech odvětvích domácí práce, a staly se někdy vzornými hospodyňkami a střežitelkami rodinného krbu. Jakkoliv byla příroda stvořila ženu, aby se stala družkou mileného chotě, pečlivou hospodyní a věrnou, laskavou matkou, přece nemůžeme nikterak schvalovati, aby se vychovávalo děvče jednostranně, nemajíc jiného účelu než se provdati. — Při tom neuvádí se dívkám na mysl vznešený cíl a povolání manželky, býti choti svému věrnou přítelkou a spoludružkou, jehož by těšila v dobách trudných a radovala se s ním v dobách veselých; účelem bývá zaopatření, bezstarostná budoucnost; dívka nehledá povždy jediné souzvučného srdce, ale z větší části ochrance, živitele. Avšak co jí nastává nenalezne-li chotě? aneb když smrt roztrhne svazky, jež poutaly šťastné manžele, když zde stojí žena opět osamotnělá? Toť právě otázky, které splývají s otázkou o vychování ženy k práci.

Není-ť ono tak obtížnou a nesnadnou věcí, jakovou se zdá býti při prvním pohledu; vždyť dívky naše vyučují se rozmanitým předmětům, které zapomenou jakmile se provdají, ano mnohdy jako věc zbytečnou odhodí, aby lodička jejich štěstí volněji plula; proč by nemohly naučit se praktické vědě, která by se jim objevila jako důležitý a nutný požadavek úplného vzdělání?! . . . Nevadil-li prvější způsob vyučování dívce nikterak, aby zůstala povždy přece ženou v pravém slova smyslu, pročby jí bylo závadou vyučování průmyslné? Jestiť to vychování ku práci, a práce upevňuje povahu člověka. A jak jesti povznešenou žena povahy pevné, vytrvalé a šlechetné nad ženu obyčejnou?!

Tím není řečeno, aby žena sprostovala se svých největších povinností; má se tím jedině ukázati ženám dráha, po níž by mohly kráčeti k platnému postavení v lidské společnosti.

V dobách dávných, kdykoliv se naskytl onen neurovnaný poměr, že velká část žen žila neprovdána, stavívaly se kláštery a jiné jim podobné ústavy, v nichž nalezly útulku ženštiny osamělé, aby se nepotácely bez ochrany a domova, a neutonuly ve víru světovém. — Naše pokolení milujíc svobodu nezkalenou, nepřipustilo by ani, aby ženštiny uzavíraly se v těsné klášterní zdi; nuť, ať staví školy a jiné podobné ústavy přiměřené osvícenému století našemu!

Vyslovuji ke konci vřelé přání, aby slabý můj hlas nebyl hlasem volajícího na poušti, ale aby roznítil v myslech mých spolurodáků a spolurodaček byť i ne malý plamínek přece však jiskru, která rozžehne pochodeň osvěty ženského pohlaví, a vymaní je z poroby nečinnosti, jež činí z nich pouhé stroje, kteří splývají s ostatními tvory nevolníky, klesající do víru vášní bezuzdných a snižujících.

Společnost lidská může se zdokonaliti jedině tenkráte, když každý její jednotlivý člen setřese se sebe jařmo netečnosti a přispěje hřivnou svou k rozvoji národního blahobytu.

Věnceslava Lužická.

Hercegovina,

Jest provincie turecká, od r. 1520 s Bosnou definitivně přivtělena k Tureckému panství, leží mezi 42°—20′ a 44°—5′ severní šířky a mezi 34°—5′ i 36°—50′ východní délky (od Ferro). Největší vzdálenost na dě! (od Duvna do Přepolje) obnáší 28 a šířka (od Konjice do Sutoriny) 19 mil. Hraničí severně na Bosnu, jihovýchodně na Černou Horu, jihozápadně na rakous. Dalmacii, kterážto je od Hercegoviny na dvou místech protržena, poněvadž tato dvakráte (v Kleku a Sutorině) k moři dosahuje. Povrch Hercegoviny obnáší as 263 □ zeměpisných mil. Podle všeobecného rázu půdy rozpadává se Hercegovina na dvě od sebe se různící části, které dělí čára od Nikšičův k pramenům Nerety a odtud až k bosenským hranicím u Jablanice tažená. Směrem k moři (jižně) od této čáry má Hercegovina ráz dalmat. podoby, dělíc s ním holopustou, co do rostlinnictví chudou, s útvarem Krašským srodnou, zhusta jezery a močály protrženou půdu. V tom se od Dalmacie ovšem liší, že lidská ruka při tureckém panství k žádoucímu zlepšení jejímu nepřispěla pranicím. Směrem k Bosně (severně) od oné čáry můž že se země považovati, zřeni-li se obrátí na útvar hor, na vegetaci a podnební zvláštnosti, za přechod k Bosně, s kterouž sdílí bohatství lesin i alpinských pastvisk, výstavnost lidských příbytkův a povahu obyvatelstva. Tentýž úkaz jeví se i ve vodopisných poměrech. Zde Neretva a onde Drina s přítoky. V levo od této čáry rozkládají se duby zimáky, myrthy, granáty, vavřínv, vinné keře a fíky; v pravo stromy listnaté a jedliči. V celku má Hercegovina podobu veliké kotliny, jenž se povlovně od SV. k SZ. chýlí, jest však uvnitř plna malých kotlův a početných pásem hor, o jejichž paralelismě nelze pochybovati.

Hlavní horská pásma táhnoucí se Hercegovinou jsou následující.

Na pomezí Dalmátsko Hercegovském, až ku černohorskému vrchu Vučí zub, Proložské pásmo, též Dalmatské pobřeží, zvané. Nejvyšší vrchy tu jsou Ostje i Vepr, Tmor, Kosjak a Orgen (6000′). Od vrchu Vučí Zub až k hoře Vojniku (5500′) táhne se Černohorské pomezní pohoří a na severu jest mohutné skupení velikánských hor zvané Dinarské pásmo alpinské s nejvyšším hercegovským vrchem Dormitor (7500′). Mezi těmito pásmy táhne se sedm, skoro rovnoběžných řad hor.

Mezi těmito různými horami a pohořími nalezají se četné roviny plodné (polja), z nichž některé jsou dosti velké (Duvenská má 10 mil v objemu) jako i Popovská, Glamocká, Livenská i Duvenská rovina. Ta část hercegovských hor s podhořími i plání němi k nim přiléhajícími která náleží k soustavě Krasu, jest útvaru vápenného (bílá vápená skála), která nejen všechnu vzdušní vodu, nýbrž i celé potoky a řeky pohlcuje, shromážďuje vody ve svých skrytých jeskyních, kdež mnohdykráte několik mil téci musejí, nežli se mohou na některém níže ležícím místě co mohutná řeka na zemský povrch dostati. Od neschůdného hřbetu Proložského pohoří rozprostírá se téměř až k rozhraní vod Drinu a Nerety neplodnost a poušť, která jenom tam mizí, kde déšť něco plodné prsti byl nanesl. Pak ale mění se ráz země, na místě vápence nastupuje útvar břidličný, na horách se pyšní nejkrásnější doubraviny, rozkládají se hus é lesy bukův a smrkův, a o ko lidské mimovolně pohlíží a touhou na krásné louky hrdé Bosny, která vždycky věrně sdílela štěstí i neštěstí se sesterskou Hercegovinou.—

Hlavní řeka země jest Neretva, jediná to která do moře padá. Řeka tato jest as 30 zeměpisných mil dlouhá, a splavná as po 10 mil. Přítoky její jsou. Malá Neretva, Rama, Drečnice, Jasenice, Buna, Bregava a Trebinščice. Druhá hlavní řeka jest Drina, do níž vtékají Tušina, Tary a Sučesy. Hranice mezi Černou Horou a Hercegovinou tvoří Zeta.

(Pokračování.)

DOPISY.

Úvaha o osadě Chicágské.

HLAS Z LIDU.

Byl jednou čas kdy pojednávala se otázka založení české osady po městech amerických Čechy obydlených velmi živě, byla to první myšlénka k hromadnému osazování se Čechů na pozemkách západu. Tehdy dělnictvo vydělalo si více peněz, že za jich úsporu lehce si mohlo dopomoci k samostatné živnosti rolnické, tehdy byly krásné kraje východní Nebrásky a Kansas ještě z větší části v stavu panenském, když ale mnohdykráte několik mil téci musejí, nežli se mohou na některém níže ležícím místě co mohutná řeka na zemský povrch dostati. Od neschůdného hřbetu Proložského pohoří rozprostírá se téměř až k rozhraní vod Drinu a Nerety neplodnost a poušť, která jenom tam mizí, kde déšť něco plodné prsti byl nanesl. Pak ale mění se ráz země, na místě vápence nastupuje útvar břidličný, na horách se pyšní nejkrásnější doubraviny, rozkládají se hus é lesy bukův a smrkův, a o ko lidské mimovolně pohlíží a touhou na krásné louky hrdé Bosny, která vždycky věrně sdílela štěstí i neštěstí se sesterskou Hercegovinou.—

Hlavní řeka země jest Neretva, jediná to která do moře padá. Řeka tato jest as 30 zeměpisných mil dlouhá, a splavná as po 10 mil. Přítoky její jsou. Malá Neretva, Rama, Drečnice, Jasenice, Buna, Bregava a Trebinščice. Druhá hlavní řeka jest Drina, do níž vtékají Tušina, Tary a Sučesy. Hranice mezi Černou Horou a Hercegovinou tvoří Zeta.

(Pokračování.)

DOPISY.

Úvaha o osadě Chicágské.

HLAS Z LIDU.

Byl jednou čas kdy pojednávala se otázka založení české osady po městech amerických Čechy obydlených velmi živě, byla to první myšlénka k hromadnému osazování se Čechů na pozemkách západu. Tehdy dělnictvo vydělalo si více peněz, že za jich úsporu lehce si mohlo dopomoci k samostatné živnosti rolnické, tehdy byly krásné kraje východní Nebrásky a Kansas ještě z větší části v stavu panenském, když ale mnohdykráte několik mil téci musejí, nežli se mohou na některém níže ležícím místě co mohutná řeka na zemský povrch dostati. Od neschůdného hřbetu Proložského pohoří rozprostírá se téměř až k rozhraní vod Drinu a Nerety neplodnost a poušť, která jenom tam mizí, kde déšť něco plodné prsti byl nanesl. Pak ale mění se ráz země, na místě vápence nastupuje útvar břidličný, na horách se pyšní nejkrásnější doubraviny, rozkládají se hus é lesy bukův a smrkův, a o ko lidské mimovolně pohlíží a touhou na krásné louky hrdé Bosny, která vždycky věrně sdílela štěstí i neštěstí se sesterskou Hercegovinou.—

Hlavní řeka země jest Neretva, jediná to která do moře padá. Řeka tato jest as 30 zeměpisných mil dlouhá, a splavná as po 10 mil. Přítoky její jsou. Malá Neretva, Rama, Drečnice, Jasenice, Buna, Bregava a Trebinščice. Druhá hlavní řeka jest Drina, do níž vtékají Tušina, Tary a Sučesy. Hranice mezi Černou Horou a Hercegovinou tvoří Zeta.

(Pokračování.)

DOPISY.

Úvaha o osadě Chicágské.

HLAS Z LIDU.

Byl jednou čas kdy pojednávala se otázka založení české osady po městech amerických Čechy obydlených velmi živě, byla to první myšlénka k hromadnému osazování se Čechů na pozemkách západu. Tehdy dělnictvo vydělalo si více peněz, že za jich úsporu lehce si mohlo dopomoci k samostatné živnosti rolnické, tehdy byly krásné kraje východní Nebrásky a Kansas ještě z větší části v stavu panenském, když ale mnohdykráte několik mil téci musejí, nežli se mohou na některém níže ležícím místě co mohutná řeka na zemský povrch dostati. Od neschůdného hřbetu Proložského pohoří rozprostírá se téměř až k rozhraní vod Drinu a Nerety neplodnost a poušť, která jenom tam mizí, kde déšť něco plodné prsti byl nanesl. Pak ale mění se ráz země, na místě vápence nastupuje útvar břidličný, na horách se pyšní nejkrásnější doubraviny, rozkládají se hus é lesy bukův a smrkův, a o ko lidské mimovolně pohlíží a touhou na krásné louky hrdé Bosny, která vždycky věrně sdílela štěstí i neštěstí se sesterskou Hercegovinou.—

Hlavní řeka země jest Neretva, jediná to která do moře padá. Řeka tato jest as 30 zeměpisných mil dlouhá, a splavná as po 10 mil. Přítoky její jsou. Malá Neretva, Rama, Drečnice, Jasenice, Buna, Bregava a Trebinščice. Druhá hlavní řeka jest Drina, do níž vtékají Tušina, Tary a Sučesy. Hranice mezi Černou Horou a Hercegovinou tvoří Zeta.

(Pokračování.)

DOPISY.

Úvaha o osadě Chicágské.

HLAS Z LIDU.

Byl jednou čas kdy pojednávala se otázka založení české osady po městech amerických Čechy obydlených velmi živě, byla to první myšlénka k hromadnému osazování se Čechů na pozemkách západu. Tehdy dělnictvo vydělalo si více peněz, že za jich úsporu lehce si mohlo dopomoci k samostatné živnosti rolnické, tehdy byly krásné kraje východní Nebrásky a Kansas ještě z větší části v stavu panenském, když ale mnohdykráte několik mil téci musejí, nežli se mohou na některém níže ležícím místě co mohutná řeka na zemský povrch dostati. Od neschůdného hřbetu Proložského pohoří rozprostírá se téměř až k rozhraní vod Drinu a Nerety neplodnost a poušť, která jenom tam mizí, kde déšť něco plodné prsti byl nanesl. Pak ale mění se ráz země, na místě vápence nastupuje útvar břidličný, na horách se pyšní nejkrásnější doubraviny, rozkládají se hus é lesy bukův a smrkův, a o ko lidské mimovolně pohlíží a touhou na krásné louky hrdé Bosny, která vždycky věrně sdílela štěstí i neštěstí se sesterskou Hercegovinou.—

Hlavní řeka země jest Neretva, jediná to která do moře padá. Řeka tato jest as 30 zeměpisných mil dlouhá, a splavná as po 10 mil. Přítoky její jsou. Malá Neretva, Rama, Drečnice, Jasenice, Buna, Bregava a Trebinščice. Druhá hlavní řeka jest Drina, do níž vtékají Tušina, Tary a Sučesy. Hranice mezi Černou Horou a Hercegovinou tvoří Zeta.

(Pokračování.)